

Kapitalizem je pahnil človeka v čustveni kaos

Gledališče Na novogoriškem odru prva slovenska uprizoritev Pasolinijevega *Ubesedovanja*. Režiser Jan Krmelj se je odločil za izviren in zgoščen narativen pristop

Marij Čuk

NOVA GORICA S Pier Paolom Pasolinijem imam že večdesetletno izkušnjo. Prvič sem se z njim osebno srečal še kot srednješolec v veliki dvorani tržaškega gledališča Rossetti, kjer je imel znamenito predavanje o otroku v nas, še prej pa sta me njegova proza in predvsem poezija prevzeli zaradi njunega revolucionarnega naboja, tudi jezikovno manjšinskega, obrobne sporazumevalne prakse v furlanščini. Predvsem pa me je prevzemala njegova vizija razreševanja sveta in človeka v njem z negotovostjo posameznikovega družbenega statusa, katerega lega se lahko kaže na dveh nasprotujočih si polih – zavojevalca in upornika –, vendar pa obstaja še tretja pot, ki je neznana, neprijemljiva, odrešujoča, intelektu skrita, a je!

Nenehni boj med kapitalizmom z zelo širokim razponom umevanja tega razčlovečevalskega sistema in uporom zoper sistem, je nenehni agens sodobnosti. Kapitalizem, povezan s patriarhalno vsemo-gočnostjo in voljo do moči, generira nasilje, vojno, smrt, predvsem pa krutost, ki ji ni videti konca. Od antike do danes. V to tkivo se krčevito zabubi še vprašanje seksa in seksualnosti ter posameznikova obsedenost z erotiko, ki naj bi jo obvladovali s stališča moči, ne z izhodišča intimne. Imeti pod nadzorom! Ta je grozljiva sintagma, ki onemogoča vsak dialog. Skratka, realnost, ki jo drži v pesti nasilje ob binomu kapital-upor zoper njega, seksualnost, predvsem pa utopična tretja pot, za katero ni jasno, katera je, mogoče negotovost, tve-

ganje, poskus.

Prvič na slovenskem odru

Pasolinijevo *Ubesedovanje* (Affabulazione), prvič na Slovenskem, na malem odru **SNG Nova Gorica** (premiere 24. in 25. januarja, ogledal sem si ponovitev na petek) na zelo prepričljiv in skorajda presenetljiv način tematizira in poudarja poetiko furlanskega vsestranskega ustvarjalca, katerega intelektualizem zahteva izdatno mero zbranosti in pripravljenosti slediti zelo radikalnim prebliskom pesnika. Režiser Jan Krmelj (ob imenitnem prevodu Gašperja Maleja in dramaturškem branju Žive Bizovičar) se je poslužil izvirnega in močno zgoščenega narativnega pristopa, kot da bi šlo za snemanje filma (Pasolini v upodobitvi Petra Harla), kjer posamezne prizore gledamo v živi interpretaciji na odru in hkrati v posnetku na velikem platnu v ozadju. S tem je poudarjena dvojnost sistema, zoper katerega Pier Paolo Pasolini ostri svoje poglede ter napoveduje revolucijo znotraj gledališkega izraza z uvažanjem gledališča besede.

Grozeči meč – nasilje

Ta skupek navidezno protislovnih idejnosti in ideoloških izpostav, je Krmeljeva režija strnila v zelo prepričljivo izražanje Pasolinijeve poetike, napajajoče se v antični mitologiji (v *Ubesedovanju* gre za obrnjeno Ojdipovo usodo, kjer oče ubije sina in ne sin očeta), v naš čas pljuske s Sofoklovo senco (Željko Hrs), in pa (najbrž) v osebni seksualni izkušnji znamenitega umetnika. Erotika je obsesivno zaznamujoča. Nad vsem

lebdi kot grozeči meč z ostrim rezilom nasilje. Nasilje, ki znova in znova generira novo nasilje, kot da bi šlo za prekletstvo tako na individualni kot družbeni ravni. Predstava gre še dlje: naš čas je odblesk vsesplošnega neobvladljivega kaosa, kjer se človek drobi, izhod je le beg iz sistema v razseljenost.

Prezentacija nelagodja in hkrati ostra kritika kapitalizma (dogajala se je na sceni Doriane Šilca Petka, ki je bil tudi oblikovalec videa, in pa v kostumih Brine Vidic) sta se odigravala z geometrično izostreno govorno podobo in premočrtnimi upodobitvami. Nekakšna mehanska odtujenost Marjute Slamič, Žige Udira, Lare Fortuna, Petra Harla in Željka Hrsa je zaozročila grozljivo podobo časa, ki je suh in siv, posut z vsakršnimi fobijami in izkoriščevalskimi potezami.

Ton in ritem pa je dajal predvsem Miha Nemeč v podobi Očeta, ki je v svojo govorno in mimično interpretacijo poglobljeno ujel Pasolinijevo poetiko, povednost *Ubesedovanja*, kot da bi bil glasnik pesnika in njegove ideje, ki se je utelešala na odru prepričljivo in zaznamujoče, psihološko utemeljeno in izrazno artistično.

Nasilje
znova in znova
generira
novo nasilje,
kot bi šlo
za prekletstvo

Mati in Oče Marjuta Slamič in Miha Nemeč na novogoriškem odru PETER UHAN/SNG NOVA GORICA